

Downstaging hepatocellular carcinoma: A systematic review and pooled analysis.

Neehar D. Parikh, Akbar K. Waljee and Amit G. Singal.

Liver Transpl 2015;21:1142-1152

Η μείωση του σταδίου του ηπατοκυτταρικού καρκίνου (ΗΚΚ) μπορεί να κάνει εφικτή τη μεταμόσχευση ήπατος σε ασθενείς που δεν πληρούν τα κριτήρια του Μιλάνου. Ωστόσο, δεν υπάρχει κάποιο βέλτιστο πρωτόκολλο, όπως επίσης δεν έχουν οριστεί επαρκώς ποιοι πρέπει να είναι οι τελικοί στόχοι της προσπάθειας μείωσης του σταδίου του ΗΚΚ. Στη συγκεκριμένη μετα-ανάλυση οι ερευνητές επιχειρούν να προσδιορίσουν τα ποσοστά επιτυχούς μείωσης του σταδίου του ΗΚΚ εντός των κριτηρίων του Μιλάνου, τα ποσοστά υποτροπής ΗΚΚ μετά τη μεταμόσχευση και την επιβίωση των ασθενών στους οποίους ήταν εφικτή η μείωση αυτή του σταδίου προ της μεταμόσχευσης, πραγματοποιώντας μία συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας από το 1996 έως το 2015. Επίσης, πραγματοποιήθηκε ανάλυση σε υποομάδες ασθενών ανάλογα με το είδος της θεραπείας που έλαβαν, το σχεδιασμό της μελέτης και τα χαρακτηριστικά των ασθενών. Σε 13 μελέτες με 950 ασθενείς συνολικά, η συχνότητα επιτυχούς μείωσης του σταδίου ΗΚΚ ήταν 0.48 (95% CI, 0.39-0.58). Στην υποανάλυση, δε διαπιστώθηκε διαφορά από τη σύγκριση μεταξύ των μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν, *transarterial chemoembolization* (TACE) έναντι *transarterial radioembolization* (TARE, $P=0.51$), ωστόσο φάνηκε να υπάρχει υψηλότερη συχνότητα επιτυχίας του TACE στις προοπτικές μελέτες έναντι των αναδρομικών μελετών (0.68 vs. 0.44, $P < 0.001$). Σε 12 μελέτες με 320 ασθενείς συνολικά όπου μελετήθηκε το ποσοστό υποτροπής, η συχνότητα ήταν 0.16 (95% CI, 0.11-0.23). Δε διαπιστώθηκε σημαντική διαφορά όσον αφορά στη συχνότητα υποτροπής μεταξύ TACE και TARE ($P = 0.33$). Η συνολική επιβίωση μετά τη μεταμόσχευση δεν κατέστη δυνατό να υπολογιστεί λόγω ετερογένειας μεταξύ των μελετών. Επίσης, ετερογένεια διαπιστώθηκε στο μέγεθος του όγκου, το χρόνο αναμονής, τα πρωτόκολλα που ακολουθήθηκαν για τη μείωση του σταδίου της νόσου και στον ορισμό που αποδόθηκε στην ανταπόκριση στη θεραπεία. Συμπερασματικά, τα ποσοστά επιτυχίας μείωσης του σταδίου του ΗΚΚ εντός των κριτηρίων του Μιλάνου ξεπερνούν το 40%, ωστόσο τα ποσοστά υποτροπής μετά τη μεταμόσχευση είναι υψηλά φτάνοντας στο 16%. Πρωτόκολλα μείωσης του σταδίου του ΗΚΚ θα πρέπει να μελετηθούν συστηματικά και να βελτιστοποιηθούν ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος της υποτροπής ΗΚΚ μετά την μεταμόσχευση ήπατος.

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/lt.24169/abstract>

Editorial: L. Kulik and R. Salem. Downstaging: Looking for answers, generating more questions? <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/lt.24209/abstract>

Νικόλαος Κ. Γατσέλης